

Sygn. akt II UK 682/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski (przewodniczący)

SSN Bogusław Cudowski (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z wniosku G. D.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.
o rentę socjalną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 7 lutego 2018 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w W.
z dnia 30 czerwca 2016 r., sygn. akt III AUa .../16,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego
Sądowi Apelacyjnemu w W..**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 2 września 2015 r., po ponownym rozpoznaniu sprawy, oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z 17 lipca 2012 r. odmawiającej wnioskodawcy prawa do renty socjalnej. Sąd ustalił, że odwołujący się, urodzony

12 października 1982 r., posiada wykształcenie średnie zawodowe, które zdobył w 2003 r. Od października 2003 r. rozpoczął studia logistyczne, które przerwał. Od kwietnia 2004 r. do kwietnia 2005 r. odbywał służbę wojskową. Pracował jako magazynier, ślusarz. W latach 2006-2010 był słuchaczem AP Edukacja - Szkoły Policealno-Zawodowej; sześciokrotnie zapisywał się i sześciokrotnie był skreślany z listy uczniów. W dniu 9 maja 2012 r. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do renty socjalnej. Lekarz orzecznik ZUS, w dniu 14 czerwca 2012 r., po zbadaniu wnioskodawcy rozpoznał u niego schizofrenię paranoidalną w okresie remisji, politoksykomanie oraz stwierdził, że nie można uznać, aby ograniczenie zdolności było na poziomie całkowitej niezdolności do pracy. Od powyższego orzeczenia wnioskodawca złożył sprzeciw do komisji lekarskiej ZUS, która w dniu 13 lipca 2012 r. dokonała analogicznego rozpoznania jego schorzeń i stwierdziła brak całkowitej niezdolności do pracy. Decyzją z 17 lipca 2012 r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do renty socjalnej. W opinii z 17 października 2012 r. biegli sądowi lekarze psycholog i psychiatra stwierdzili, że w związku z rozpoznaną u wnioskodawcy chorobą psychiczną schizofrenią paranoidalną jest on całkowicie niezdolny do wykonywania pracy zarobkowej od grudnia 2007 r. W opinii uzupełniającej z 1 lipca 2013 r. biegli sądowi lekarze psycholog i psychiatra uznali, że w związku ze stwierdzoną u badanego chorobą psychiczną schizofrenią paranoidalną jest on całkowicie niezdolny do wykonywania pracy od listopada 2005 r. W dniu 28 listopada 2014 r. biegli sądowi psycholog i psychiatra wydali opinię, w której stwierdzili, że w związku z rozpoznaną u badanego chorobą psychiczną schizofrenią paranoidalną, jest on całkowicie niezdolny do wykonywania pracy zarobkowej od listopada 2005 r. W uzasadnieniu opinii podniesiono, że z historii choroby wynika, że podczas odbywania służby wojskowej wnioskodawca był konsultowany psychologicznie (lipiec 2004 r.), kiedy to stwierdzono nadużywanie narkotyków i zaburzenia osobowości. Od 13-14 roku życia przyjmował amfetaminę i marihuanę. Podejmował próby samobójcze. Po raz pierwszy był leczony w Szpitalu w L. od listopada 2005 r. do stycznia 2006 r. Rozpoznano wówczas schizofrenię paranoidalną oraz uzależnienie mieszane. Wielokrotnie podejmował próby leczenia odwykowego – nieskuteczne z powodu przerywania leczenia na własne żądanie. Leczony jest psychiatrycznie ambulatoryjnie od maja 2005 r. W dniu 15 maja 2015 r.

biegli sądowi psycholog i psychiatra wydali opinię uzupełniającą, w której podnieśli, że brak jest obiektywnych danych, by móc przyjąć istnienie choroby psychicznej przed ukończeniem 18 roku życia. Ponadto, że wnioskodawca leczony był w związku z innymi rozpoznaniem, nie schizofrenią, a wprowadzanie się w odurzenie nie świadczy o chorobie psychicznej, tylko o uzależnieniu, a ono nie jest powodem uznania niezdolności do pracy. W dniu 23 lipca 2015 r. biegli sądowi z zakresu psychiatrii i psychologii wydali drugą opinię uzupełniającą, w której podtrzymali swoje stanowisko zawarte w opiniach wcześniejszych. Podnieśli, że jak wynika z dokumentacji, wnioskodawca był leczony od 15-16 roku życia z powodu nadużywania kanabinoli, marihuany, alkoholu - uzależnienia mieszanego oraz ostrych wielopostaciowych zaburzeń psychotycznych. Leczony był w oddziałach psychiatrycznych ogólnych oraz oddziale terapii uzależnień od alkoholu (2008 r.). Pogorszenie samopoczucia psychicznego nastąpiło po odbyciu służby wojskowej. Sąd Okręgowy, przy tak ustalonym stanie faktycznym, stwierdził, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie. Przytaczając treść art. 4 ust. 1 ustawy z 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. z 2003 r. Nr 135, poz. 1268), dokonując analizy zawartych tam regulacji, Sąd stwierdził, że przesłanki nabycia prawa do renty socjalnej nie są spełnione zarówno, gdy określone naruszenie sprawności organizmu powstało w okresach wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ww. ustawy, ale nie spowodowało ono całkowitej niezdolności do pracy, jak i gdy określone naruszenie sprawności organizmu spowodowało całkowitą niezdolność do pracy, ale powstało po upływie okresów wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ww. ustawy. Sąd Okręgowy ocenił, że opinie biegłych złożone w sprawie były, zarówno w diagnozie jak i w konkluzjach, jednoznaczne, a także zasługiwały na przymiot wiarygodności, ponieważ zostały sporządzone w sposób rzetelny i pełny, ich wydanie poprzedzono wnikliwym zapoznaniem się z dokumentacją medyczną oraz badaniem wnioskodawcy. Ponadto, zawierały pełne i jasne uzasadnienie zarówno rozpoznania, jak i orzeczenia, a także wydane zostały w oparciu o dużą wiedzę teoretyczną, jak i wieloletnią praktykę biegłych. Według Sądu z opinii biegłych sądowych psychologa i psychiatry wynika, że przyczyna naruszenia sprawności organizmu wnioskodawcy, powodująca jego całkowitą niezdolność do pracy, powstała w listopadzie 2005 r. Sąd dalej stwierdził, że w przedmiotowej sprawie

mamy do czynienia z sytuacją, gdy całkowita niezdolność do pracy wnioskodawcy powstała jednocześnie z naruszeniem jego sprawności organizmu. Wskazał, że przyczyna naruszenia sprawności organizmu wnioskodawcy, powodująca całkowitą jego niezdolność do pracy, powstała po okresach wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ww. ustawy – to jest po ukończeniu przez wnioskodawcę 18 roku życia oraz w okresie (co zostało potwierdzone zeznaniami wnioskodawcy), kiedy nie kontynuował on nauki po ukończeniu tego wieku. Sąd stwierdził, że wprawdzie wcześniej wnioskodawca był uzależniony od środków odurzających i alkoholu, jednak brak jest podstaw do przyjęcia istnienia choroby psychicznej, która została dopiero stwierdzona u wnioskodawcy po odbyciu przez niego służby wojskowej w listopadzie 2005 r.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył odwołujący się. Zarzucono naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest art. 233 § 1 w zw. z art. 244 k.p.c. w następstwie przekroczenia przez Sąd pierwszej instancji granic swobodnej oceny materiału dowodowego przez błąd w ustaleniach faktycznych sprawy polegający na nieprawidłowym ustaleniu, że przyczyna naruszenia sprawności organizmu wnioskodawcy, powodująca całkowitą jego niezdolność do pracy, powstała po ukończeniu przez niego 18 roku życia i w okresie, kiedy nie kontynuował on nauki. Ponadto, zarzucono naruszenie art. 227, 232 w zw. z art. 3 k.p.c. przez ich niezastosowanie, co skutkowało bezpodstawnym oddaleniem wniosku z zeznań świadka W. D. na okoliczność, że wnioskodawca nie mógł w listopadzie 2005 r., z obiektywnych i niezawinionych przez niego przyczyn uczęszczać do szkoły lub szkoły wyższej, natomiast w latach 2006 - 2007 kontynuował on naukę i uczęszczał do szkoły, a więc przed ukończeniem 25 roku życia. Skarżący zarzucił również naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. Nr 135, poz. 1268 ze zm.), przez jego błędną wykładnię, co skutkowało nieprawidłowym przyjęciem, że całkowita niezdolność do pracy wnioskodawcy od 1 listopada 2005 r. z powodu naruszenia sprawności organizmu nie powstała w trakcie nauki w szkole przed ukończeniem 25 roku życia.

Sąd Apelacyjny w W. wyrokiem z 30 czerwca 2016 r. zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego z 17 lipca 2012 r. w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy prawo do renty socjalnej poczynając od 1 maja

2012 r. do 30 kwietnia 2017 r., rozstrzygając jednocześnie o kosztach procesu za obie instancje.

Sąd ten uznał apelację wnioskodawcy za uzasadnioną, w szczególności za zasadny uznał zarzut błędnej wykładni art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 982), zgodnie z którym renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało: 1) przed ukończeniem 18 roku życia, albo 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia, albo 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. Sąd wskazał, że przedmiotem sporu w tej sprawie było ustalenie, czy wnioskodawca spełnia ww. warunki do uzyskania prawa do renty socjalnej, a w szczególności, czy stwierdzona u niego całkowita niezdolność do pracy powstała w wyniku naruszenia sprawności organizmu przed ukończeniem przez niego 18 roku życia albo w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej przed ukończeniem 25 roku życia. Sąd Apelacyjny ocenił, że Sąd pierwszej instancji trafnie ustalił, na podstawie opinii biegłych sądowych, że odwołujący się jest osobą całkowicie niezdolną do pracy z powodu schizofrenii paranoidalnej. Nie podzielił jednak ustalenia Sądu Okręgowego dotyczącego daty powstania owej niezdolności, mimo tego, że wniosek taki Sąd ten oparł na ww. opiniach. W ocenie Sądu Apelacyjnego na gruncie tej sprawy wydaje się niezasadne przyjęcie w całości wniosków opinii biegłych sądowych z zakresu psychologii i psychiatrii oraz uznanie ich za wiarygodne w zakresie daty orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy wnioskodawcy, to jest dopiero od listopada 2005 r. Zarówno biegli, jak też Sąd Okręgowy skupili się wyłącznie na okresie, w którym rozpoznano chorobę psychiczną u odwołującego się (przyjęcie go do szpitala psychiatrycznego w listopadzie 2005 r.) i z tym też związali powstanie u niego całkowitej niezdolności do pracy. W ocenie Sądu Apelacyjnego specjaliści nie pochyłili się nad kwestią szczególnego charakteru rozpoznanego u wnioskodawcy schorzenia, mimo że, jak powszechnie wiadomo, jest to zaburzenie psychiczne, którego przyczyny są złożone. Sąd dalej wskazał, że przyjmuje się, że do schizofrenii paranoidalnej mogą się przyczynić czynniki genetyczne, ale także m.in. zażywanie narkotyków, a uzewnętrznienie się tej choroby może nastąpić po kilku latach od pierwszych jej

objawów. Specjaliści w swoich wnioskach bardzo stanowczo wypowiedzieli się na temat uznania wnioskodawcy za osobę aktualnie całkowicie niezdolną do pracy, stwierdzając przede wszystkim, że osobowość badanego nosi cechy psychotycznego rozpadu. Według biegłych wnioskodawca izoluje się społecznie, ksobnie interpretuje rzeczywistość. Przy tym, jakkolwiek wskazywali oni na wystąpienie u wnioskodawcy zaburzeń psychicznych podczas pobytu w wojsku oraz nadużywanie narkotyków w wieku 13-14 lat, tak z tego faktu nie wywodzili wniosku o istnieniu u niego naruszenia sprawności organizmu. W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd pierwszej instancji, w świetle zgromadzonych w sprawie dowodów, nie miał podstaw do przyjęcia jako miarodajnej dla rozstrzygnięcia w całości opinii ww. biegłych i wydania kategorycznego, niekorzystnego dla odwołującego się rozstrzygnięcia wyłącznie w oparciu o wydane opinie, bez skonfrontowania ich z pozostałymi dowodami, w szczególności z dokumentacją dotyczącą leczenia wnioskodawcy, a dodatkowo z analizą kwestii związanych z kontynuowaniem przez niego nauki. Sąd Apelacyjny podkreślił, że w rozpoznawanej sprawie kluczowym było nie to, kiedy ujawniły się u wnioskodawcy ostre objawy choroby psychicznej, które wymagały interwencji lekarskiej, a które to jako datę początkową przyjęli biegli oraz Sąd Okręgowy, ale to, kiedy nastąpiło naruszenie sprawności organizmu, skutkujące powstaniem późniejszej jego całkowitej niezdolności do pracy (por. wyrok SN z 26 lipca 2011 r., I UK 6/11, LEX nr 1026617). Sąd Apelacyjny podkreślił, że nie tylko dokumentacja medyczna, czy wyniki badania, ale również wywiad udzielony przez chorego powinny być brane pod uwagę przy ocenie stanu zdrowia w kontekście powołanych wyżej przesłanek. Te okoliczności, zdaniem Sądu drugiej instancji, nie zostały uwzględnione przez Sąd pierwszej instancji. Biegli, ani też Sąd, pomimo przedstawionej w aktach rentowych i sądowych historii leczenia wnioskodawcy wzięli wyłącznie pod uwagę datę ujawnienia się objawów zewnętrznych choroby i rozpoczęcia przez wnioskodawcę udokumentowanego leczenia w szpitalu, które przecież nie musi być równoznaczne z początkiem choroby. W ocenie Sądu Apelacyjnego z przedstawionej dokumentacji leczenia wnioskodawcy wynika jednoznacznie, że pierwsze objawy zaburzeń o charakterze psychicznym wystąpiły u niego już w 1999 r., kiedy to zarejestrowano wizytę w poradni zdrowia psychicznego. Zdaniem

Sądu okoliczność, że w trakcie tej wizyty nie zdiagnozowano zaburzeń psychicznych o charakterze odpowiadającym schizofrenii paranoidalnej, czy w tym momencie powodujących jego całkowitą niezdolność do pracy nie ma znaczenia dla obecnego rozstrzygnięcia. Najważniejsze jest bowiem, że już wtedy ujawnił się proces chorobowy skutkujący ostatecznie zdiagnozowaniem u wnioskodawcy w 2005 r. schizofrenii paranoidalnej. Jak wynika z analizy linii życia i historii choroby wnioskodawcy proces chorobowy narastał stopniowo, najpewniej wskutek uzależnienia od kanabinoli, a symptomy tego schorzenia ujawniły się, gdy wnioskodawca miał siedemnaście lat. Od tego czasu narastające u niego zaburzenia funkcjonowania społecznego doprowadziły ostatecznie do ujawnienia wskazanej wyżej jednostki chorobowej. W tych okolicznościach Sąd Apelacyjny uznał, że niewątpliwie naruszenie sprawności organizmu wnioskodawcy, prowadzące w konsekwencji do całkowitej niezdolności do pracy, powstało przed ukończeniem przez niego 18 roku życia. Niezależnie od tego, Sąd wskazał, że nawet gdyby przyjąć za datę powstania całkowitej niezdolności do pracy początek pobytu wnioskodawcy w szpitalu psychiatrycznym w 2005 r., to i w takiej sytuacji, w ocenie tego Sądu, wnioskodawca spełniłby warunki do przyznania spornego świadczenia, ponieważ niezdolność do pracy ustalono w okresie kontynuowania nauki i przed ukończeniem przez wnioskodawcę 25 roku życia. Sąd wskazał, że należy wziąć pod uwagę specyficzną sytuację, z jaką mamy do czynienia w przypadku odwołującego się. Analiza przebiegu jego choroby w powiązaniu z podejmowanymi przez niego próbami uzyskania wykształcenia prowadzi do wniosku, że to właśnie schizofrenia i jej częste zaostrzenia była główną przyczyną wielokrotnego przerywania przez niego nauki. Z powodu nasilonych objawów choroby, wymagających w niektórych przypadkach hospitalizacji w szpitalach psychiatrycznych, co miało miejsce również od listopada 2005 r. do stycznia 2006 r. i długości trwania okresów zaostrzenia objawów choroby wnioskodawca nie był w stanie uczęszczać na zajęcia. Co wynika z analizy przedłożonego przez niego zaświadczenia z 23 kwietnia 2002 r. z AP Edukacja Sp. z o.o., a także z sekwencji czasowej dotyczącej nauki w Międzynarodowej Wyższej Szkole Logistyki i Transportu w W. od września 2003 r. oraz pobytu w wojsku od kwietnia 2004 r. do

kwietnia 2005 r., za każdym razem, w momencie ustąpienia objawów choroby wnioskodawca podejmował kolejną próbę nauki w szkole wyższej.

Wyrok Sądu Apelacyjnego organ rentowy zaskarżył w całości. Zarzucono naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest:

(-) art. 4 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 982) przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w konsekwencji uznanie, iż wnioskodawca spełnia warunki do przyznania prawa do renty socjalnej, podczas gdy z dowodów zgromadzonych w tej sprawie, w tym w szczególności opinii biegłych sądowych z zakresu psychiatrii i psychologii wynika, iż wnioskodawca nie jest całkowicie niezdolny do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem 18 roku życia albo w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia, stwierdzona całkowita niezdolność powstała od listopada 2005 r. kiedy to wnioskodawca urodzony 12 października 1982 r. nie był w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej;

(-) § 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 2003 r. w sprawie przyznawania renty socjalnej (Dz.U. Nr 170, poz. 1656) przez jego niezastosowanie i przyjęcie, że ubezpieczonemu przysługuje prawo do renty socjalnej, pomimo iż brak jest zaświadczenia potwierdzającego uczęszczanie do szkoły w spornym okresie w rozumieniu ww. art. 4 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o rencie socjalnej.

Ponadto, zarzucono naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, to jest:

(-) art. 316 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. przez nieuwzględnienie stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy apelacyjnej, który to wskazywał, iż nie zostały spełnione przesłanki do przyznania prawa do świadczenia rentowego, to jest brak przesłanki całkowitej niezdolności do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu powstałej przed ukończeniem 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia,

(-) art. 382 k.p.c. przez nieuwzględnienie przez Sąd Apelacyjny całości materiału dowodowego zebranego w sprawie i bezpodstawnym oparciu wyroku jedynie na własnym przekonaniu, iż naruszenie sprawności organizmu

wnioskodawcy prowadzące do całkowitej niezdolności do pracy powstało przed ukończeniem 18 roku życia z pominięciem treści i wniosków zawartych w opiniach biegłych sądowych z zakresu psychiatrii i psychologii wydanych w tej sprawie, jak również zaświadczeń, z których wynika, w jakich okresach wnioskodawca podejmował naukę,

(-) art. 278 w zw. z art. 233 § 1 oraz art. 285 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, oparcie się na własnym przekonaniu, iż naruszenie sprawności organizmu wnioskodawcy prowadzące do całkowitej niezdolności do pracy powstało przed ukończeniem 18 roku życia, wbrew opinii biegłych z zakresu psychiatrii i psychologii, dostarczających sądowi wiedzy specjalistycznej koniecznej do dokonania oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenie rentowe, w tym rodzaju występujących schorzeń, stopnia ich zaawansowania i nasilenia związanych z nimi dolegliwości, stanowiących łącznie o zdolności do wykonywania zatrudnienia bądź braku takiej zdolności oraz daty jej powstania,

(-) art. 278 § 1 i art. 285 § 1 k.p.c. przez ich niezastosowanie i w konsekwencji błędne przyjęcie przez Sąd Apelacyjny na podstawie własnej oceny, iż naruszenie sprawności organizmu wnioskodawcy prowadzące do całkowitej niezdolności do pracy powstało przed ukończeniem 18 roku życia, pomimo uzyskanej opinii biegłych sądowych z zakresu psychiatrii i psychologii.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie apelacji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w W..

Odwołujący się w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o jej oddalenie, a także o zasądzenie od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu kasacyjnym w kwocie 540 zł.

Odwołujący się w piśmie z 20 listopada 2017 r. podtrzymał swoje stanowisko sformułowane w odpowiedzi na skargę kasacyjną, a także wskazał informacyjnie, że na podstawie decyzji organu rentowego z 29 czerwca 2017 r. wnioskodawcy zostało przyznane prawo do renty socjalnej na okres od 1 maja 2017 r. do 30 kwietnia 2020 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna organu rentowego okazała się mieć uzasadnione podstawy.

Przesłanki nabycia prawa do renty socjalnej określone są w art. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 982 – dalej ustawa).

W postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji biegli sądowi (psycholog i psychiatra) w opinii uzupełniającej jednoznacznie stwierdzili, że choroba psychiczna wnioskodawcy nie istniała przed ukończeniem 18 roku życia. Także biegli z zakresu psychiatrii i psychologii w kolejnej opinii podtrzymali ustalenia wynikające z poprzednich opinii. Na tej podstawie Sąd Okręgowy przyjął, że całkowita niezdolność do pracy wnioskodawcy powstała później niż w okresach wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ustawy.

Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska Sądu pierwszej instancji. Uznał, że wnioski z opinii biegłych są niewiarygodne i niezasadne. Sąd ten przyjął w zaskarżonym wyroku, że specjaliści nie pochyłili się nad kwestią szczególnego charakteru schorzenia. Sąd Apelacyjny formułując swoje stanowisko opiera się chyba na powszechnie dostępnej wiedzy. Stwierdza bowiem „jak powszechnie wiadomo”, czy „przyjmuje się bowiem”. Ostatecznie, powołując się na inne środki dowodowe ale także oceniając okoliczności opiniowane przez biegłych, w zaskarżonym wyroku przyjęto, że niewątpliwie naruszenie sprawności organizmu wnioskodawcy, prowadzące do całkowitej niezdolności do pracy powstało przed ukończeniem 18 roku życia.

Wynika z tego, że Sąd Apelacyjny zmienił w istocie opinie biegłych, które niewątpliwie wymagają specjalistycznej wiedzy medycznej. Nie powinno ulegać wątpliwości, że sądy nie powinny polegać wyłącznie na opiniach biegłych. Jednak sąd nie powinien zastępować biegłych w zakresie specjalnej wiedzy medycznej (tak np. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 października 2005 r., I UK 37/05, LEX nr 276237).

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie podziela także stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2016 r., I UK 344/15, (LEX nr

2122403). Przyjęto w nim, że dochodzi do naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., gdy sąd polemizuje w sferze wymagającej wiadomości specjalnych bez uzupełnienia stanowiska biegłych, którzy wydali odmienne opinie lub bez zasięgnięcia opinii innego biegłego. Co istotne w odniesieniu do zarzutów przedstawionych w skardze kasacyjnej w wyroku tym stwierdza się, że sąd dyskwalifikując opinię biegłego nie może opierać się wyłącznie na własnej wiedzy, oderwanej od specjalistycznej wiedzy medycznej. Zaś w żadnym wypadku opinia biegłego, która sądu nie przekonała, nie może być weryfikowana, a zwłaszcza dyskwalifikowana bez posłużenia się wiedzą specjalistyczną. Ostatecznie należy stwierdzić, że sąd nie może wbrew opinii biegłych oceniać na podstawie powszechnie dostępnej wiedzy stanu zdrowia, schorzeń, czy daty ich wystąpienia w przeszłości. Własne przekonania sądu, wiedza powszechnie dostępna, czy zasady logicznego myślenia nie mogą zastąpić specjalistycznej wiedzy medycznej.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że ocena niezdolności do pracy wymaga specjalistycznej wiedzy medycznej i musi znajdować oparcie w opinii biegłych, tym bardziej jeżeli chodzi o takie ustalenia sprzed kilku, czy nawet jak w tym przypadku kilkunastu lat. Biegli stwierdzili w roku 2013 i 2014 niezdolność wnioskodawcy do pracy od listopada 2005 r. Natomiast w ocenie Sądu Apelacyjnego miało to miejsce przed 12 października 2000 r.

Z powyższych względów należało uznać, że został naruszony art. 278 k.p.c. w związku z art. 233 § 1 k.p.c., a tym samym wskazany w skardze kasacyjnej przepis art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy.

Ponadto Sąd Apelacyjny przyjął, że w spornym okresie wnioskodawca kontynuował naukę przed ukończeniem 25 roku życia, a więc spełniał przesłankę uzyskania prawa do renty z art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy. Tymczasem jak podniesiono w skardze wnioskodawca nie przedstawił stosownego zaświadczenia. Natomiast w aktach sprawy znajduje się jedynie zaświadczenie o przyjęciu do szkoły wyższej. W tej sytuacji niezrozumiałe jest przyjęcie o spełnieniu tej przesłanki oparte na stwierdzeniu, że wnioskodawca wielokrotnie przerywał naukę z powodu choroby, a w momencie ustąpienia jej objawów podejmował kolejną próbę nauki w szkole wyższej. Tymczasem z przepisu art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy wynika jednoznacznie, że chodzi o powstanie całkowitej niezdolności do pracy w trakcie nauki w szkole

wyższej – przed ukończeniem 25 roku życia, a nie w okresach przerwy w nauce, czy odbywania służby wojskowej.

Mając powyższe na uwadze należało stwierdzić, że naruszone zostały także przepisy prawa materialnego – art. 4 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy a skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ §1 k.p.c., orzeczono jak w sentencji wyroku.

kc